Vragen DOED ronde tafel 1 oktober 2026 gemeentelijke herindeling

Waar wordt verwezen naar financiële effecten, ramingen, verwachte besparingen, efficiencyvoordelen of andere kwantitatieve effecten, verzoeken wij tevens de gebruikte berekening, uitgangspunten, prijspeil en bron te vermelden. Indien een gevraagde berekening of analyse niet beschikbaar is, verzoeken wij dit expliciet aan te geven. Indien een antwoord pas in een later stadium beschikbaar komt, verzoeken wij aan te geven wanneer en vóór welk besluitvormingsmoment de raad deze informatie ontvangt.

Aanleiding

In aanloop naar de besluitvorming over het herindelingsontwerp heeft DOED de beschikbare onderzoeken, financiële analyses, inwonersonderzoeken en overige onderliggende documenten bestudeerd.

Uit deze stukken ontstaat op veel onderdelen een duidelijker beeld. Tegelijkertijd blijven er ook veel vragen bestaan over onder meer de probleemdefinitie, financiële effecten, personele gevolgen, harmonisatie, bestuurlijke nabijheid, maatschappelijk draagvlak en de vergelijking met alternatieve vormen van samenwerking.

Om DOED in staat te stellen de verschillende aspecten van het herindelingsontwerp zorgvuldig te beoordelen, verzoeken wij het college onderstaande vragen zo concreet mogelijk te beantwoorden en waar mogelijk te verwijzen naar onderliggende berekeningen, onderzoeken en brongegevens.

1. Noodzaak en probleemdefinitie

1. Welke concrete problemen of tekortkomingen in de huidige bestuurs- en uitvoeringskracht van Duiven maken volgens het college bestuurlijke herindeling noodzakelijk, en welke gevolgen daarvan zijn momenteel aantoonbaar voor de uitvoering van gemeentelijke taken en maatschappelijke opgaven? I

Het college constateert geen acute tekortkomingen waardoor de huidige gemeentelijke taken niet meer kunnen worden uitgevoerd. 1Stroom functioneert op dit moment goed. Uit onderzoeken zoals die naar de toekomstscenario's blijkt echter dat de opgaven voor gemeenten steeds omvangrijker en complexer worden en dat daarvoor steeds meer specialistische kennis, strategische capaciteit en bestuurlijke slagkracht nodig zijn.

Het onderzoek laat verder zien dat versterking van de huidige situatie, verdere doorontwikkeling van 1Stroom en aanvullende samenwerking, mogelijkheden bieden om deze uitdagingen gedeeltelijk op te vangen. Tegelijkertijd concludeert het onderzoek dat deze varianten de onderliggende bestuurlijke versnippering niet wegnemen. Werken voor afzonderlijke raden, colleges, beleidskaders en belangen leidt tot meer afstemming en complexere besluitvorming.

Een herindeling biedt de grootste structurele versterking van bestuurskracht, uitvoeringskracht en strategisch vermogen. Door schaalvergroting ontstaat meer ruimte voor specialistische functies, strategische beleidsontwikkeling, een stevigere positie in regionale samenwerkingsverbanden en een grotere organisatorische wendbaarheid. Het college ziet de herindeling daarom niet als een oplossing voor een acuut probleem, maar als de meest toekomstbestendige bestuursvorm om de kwaliteit van bestuur, dienstverlening en uitvoering op langere termijn te waarborgen.

2. Welke van deze problemen kunnen volgens het college niet of onvoldoende worden opgelost door versterking van de eigen organisatie, verbetering van 1Stroom of gerichte intergemeentelijke samenwerking, en waarom is voor juist die problemen bestuurlijke herindeling noodzakelijk of wezenlijk effectiever? **I**

Zie antwoord op vraag 1.

3. Welke problemen verwacht het college rechtstreeks door de bestuurlijke herindeling op te lossen en voor welke problemen blijven, ongeacht de bestuurlijke schaal, afzonderlijke beleids- of organisatiemaatregelen noodzakelijk? **I**

Zie antwoord op vraag 1.

2. Onderzoek naar alternatieven

Het onderzoek van Van de Laar vergelijkt een reguliere herindeling met de meest vergaande samenwerkingsvariant: één gezamenlijke ambtelijke organisatie voor vier zelfstandige gemeenten. Het rapport vermeldt tevens dat minder vergaande samenwerking mogelijk is en dat daarbij zowel de schaalvoordelen als de bestuurlijke en organisatorische verwevenheid kleiner zijn.

4. Welke vormen van gerichte of modulaire samenwerking waarbij uitsluitend bepaalde taken, specialistische functies, beleidsterreinen of onderdelen van de bedrijfsvoering gezamenlijk worden georganiseerd zijn afzonderlijk onderzocht? **I**

Deze vormen van gerichte samenwerking zijn niet afzonderlijk onderzocht. In het rapport is bewust het onderscheid gemaakt tussen een reguliere herindeling en een ambtelijke fusie, om de verschillen tussen deze twee vormen scherp in beeld te brengen. Ook bij samenwerking waarbij uitsluitend bepaalde taken, specialistische functies, beleidsterreinen of onderdelen van de bedrijfsvoering gezamenlijk worden georganiseerd, kunnen vergelijkbare voor- en nadelen optreden, zij het in mindere mate.

Het belangrijkste verschil blijft dat alleen bij een herindeling sprake is van één bestuur en één ambtelijke organisatie, waardoor integrale aansturing en afweging voor het gehele gebied mogelijk zijn. Bij samenwerking op onderdelen blijven de afzonderlijke gemeentebesturen verantwoordelijk voor hun eigen beleid, financiën en prioriteiten. Daarmee blijft ook onderlinge afstemming en coördinatie nodig. Naarmate op meer onderdelen wordt samengewerkt, kan dit leiden tot meer bestuurlijke en ambtelijke complexiteit en tot aanvullende coördinatie- en afstemmingslasten.

5. Indien dergelijke varianten niet op dezelfde criteria zijn onderzocht als de reguliere herindeling, op welke onderzoeks basis kan dan een vergelijking worden gemaakt tussen herindeling en deze minder vergaande samenwerkingsvormen? **I**

Deze vormen van samenwerking zijn niet afzonderlijk aan de hand van dezelfde criteria onderzocht. Het rapport bevat daarom ook geen één-op-éénvergelijking tussen een reguliere herindeling en iedere denkbare, minder vergaande vorm van samenwerking.

De vergelijking in het rapport richt zich op een reguliere herindeling en een ambtelijke fusie, als meest vergaande vorm van ambtelijke samenwerking. De analyse van de ambtelijke fusie maakt inzichtelijk welke voor- en nadelen samenhangen met het gezamenlijk organiseren van de ambtelijke uitvoering, terwijl de bestuurlijke verantwoordelijkheid bij afzonderlijke gemeenten blijft.

Bij minder vergaande vormen van samenwerking zullen deze effecten doorgaans in mindere mate optreden. Tegelijkertijd blijft het fundamentele verschil met een herindeling bestaan: de afzonderlijke gemeentebesturen blijven verantwoordelijk voor hun eigen beleid, financiën en prioriteiten. Daarmee blijven ook afstemming, coördinatie en de daarmee samenhangende bestuurlijke en ambtelijke complexiteit bestaan.

6. Kan het college bij eerder onderzochte en afgevallen alternatieven onderscheid maken tussen:
a. varianten die op inhoudelijke, organisatorische of financiële gronden onvoldoende zijn bevonden; en
b. varianten die niet verder zijn onderzocht vanwege de destijds bestaande bestuurlijke of politieke posities van andere gemeenten? **I**

In het rapport Nu of Nooit van april 2025 vormden de besluiten van de gemeenteraden van Westervoort en Doesburg het vertrekpunt voor de visie op de bestuurlijke toekomst van de vier gemeenten in de Liemers. De uitgesproken wens van Westervoort om bestuurlijk te fuseren, had daarmee ook gevolgen voor de mogelijke samenwerkingsvarianten. De zogenoemde 2-2-variant, waarbij Westervoort en Duiven enerzijds en Zevenaar en Doesburg anderzijds zouden samengaan, is daarbij als onvoldoende toekomstbestendig beoordeeld. Andere alternatieven zijn in dat onderzoek niet afzonderlijk uitgewerkt of beoordeeld.

Voor het overige wordt verwezen naar het onderzoek naar toekomstscenario's dat Rijnconsult/ Dirk Louter hebben uitgevoerd in opdracht van de gemeente Duiven (november 2024).

7. Welke problemen van 1Stroom zijn volgens het college onvermijdelijk bij samenwerking tussen bestuurlijk zelfstandige gemeenten, en welke problemen zijn het gevolg van de manier waarop 1Stroom is ingericht en door beide gemeenten wordt aangestuurd? **I**

Het college is van oordeel dat een deel van de uitdagingen die binnen 1Stroom wordt ervaren inherent is aan samenwerking tussen bestuurlijk zelfstandige gemeenten. Zolang sprake is van afzonderlijke gemeenteraden, colleges, politieke prioriteiten, begrotingen en beleidskaders, blijft afstemming noodzakelijk. Dat kan leiden tot extra bestuurlijke drukte, langere besluitvormingstrajecten en beperkingen bij het maken van integrale keuzes. Deze kenmerken zijn niet specifiek voor 1Stroom, maar horen bij het samenwerkingsmodel als zodanig.

Tegelijkertijd zijn niet alle vraagstukken het gevolg van het samenwerkingsmodel zelf. Verbeteringen in processen, sturing, prioritering en samenwerking tussen bestuur en organisatie zijn binnen 1Stroom mogelijk en worden ook doorlopend doorgevoerd. Het onderzoek naar de toekomstscenario's laat echter zien dat optimalisatie van de samenwerking de fundamentele kenmerken van bestuurlijke zelfstandigheid niet wegneemt. Omdat de volledige ambtelijke organisatie van Duiven en Westervoort al is samengebracht in 1Stroom, zit de grootste potentiële winst niet meer in verdere ambtelijke integratie, maar in het samenbrengen van de bestuurlijke aansturing. Een herindeling leidt tot één bestuur, één begroting, één afwegingskader en één organisatie, waardoor bestuurlijke en organisatorische belangen volledig in elkaars verlengde komen te liggen. Volgens het college biedt dat op de lange termijn meer bestuurskracht, slagvaardigheid en eenvoud dan verdere doorontwikkeling van de huidige samenwerkingsconstructie.

8. Is het scenario waarin de gemeente Duiven bestuurlijk zelfstandig blijft, de eigen organisatie versterkt en uitsluitend gericht samenwerkt waar schaalvoordelen aantoonbaar zijn, afzonderlijk beoordeeld op bestuurskracht, financiën, dienstverlening, regionale positie en toekomstbestendigheid? Zo ja, waar is deze analyse opgenomen? Zo nee, waarom niet? **I**

Nee. Het scenario waarbij Duiven als zelfstandige gemeente blijft voortbestaan met verdere versterking van de organisatie en gerichte samenwerking is niet als afzonderlijke eindvariant volledig doorgerekend op bestuurskracht, financiën, dienstverlening, regionale positie en toekomstbestendigheid. In het onderzoek naar de toekomstscenario's is eerst een brede verkenning van mogelijke bestuursvormen uitgevoerd, waarna een trechtering heeft plaatsgevonden van een longlist aan scenario's naar vier scenario's die, op verzoek van de raad, nader zijn onderzocht en met elkaar zijn vergeleken.

Wel is in het onderzoek uitgebreid aandacht besteed aan het scenario van een zelfstandig Duiven. Daaruit kwam naar voren dat deze variant aanzienlijke bestuurlijke, organisatorische en financiële uitdagingen met zich brengt. Omdat de volledige ambtelijke organisatie is ondergebracht in 1Stroom, zou zelfstandigheid vragen om ontvlechting van de samenwerking en opbouw van een eigen organisatie. Het onderzoek wijst daarbij op risico's rond capaciteit, kwetsbaarheid, arbeidsmarktpositie, regionale invloed en financiële robuustheid. Om die reden is geconcludeerd dat een zelfstandig Duiven minder toekomstbestendig is dan de onderzochte varianten waarin schaalvergroting en versterking van bestuurs- en uitvoeringskracht plaatsvinden.

3. Integrale financiële businesscase

9. Is op dit moment een integrale financiële businesscase beschikbaar waarin de incidentele en structurele financiële gevolgen van de herindeling gezamenlijk zijn verwerkt? Zo ja, kan deze worden verstrekt? Zo nee, welke onderdelen moeten nog worden onderzocht, wanneer wordt de integrale financiële onderbouwing aan de raad aangeboden en is deze beschikbaar vóór de besluitvorming over het herindelingsadvies? **T**

De herindelingsscan biedt op basis van de huidige financiële situatie van de vier gemeenten een perspectief op de financiële positie van de nieuwe gemeente. De conclusie uit de herindelingsscan is dat deze financiële positie voldoende robuust is.

Er is geen afzonderlijke integrale financiële businesscase beschikbaar waarin alle incidentele en structurele financiële gevolgen van de herindeling gezamenlijk zijn doorgerekend. Een

dergelijke businesscase wordt ook niet opgesteld. De herindelingsscan vormt de financiële analyse die ten grondslag ligt aan de besluitvorming over de herindeling. Daarbij geldt dat deze scan een beeld geeft op basis van de financiële informatie die op het moment van opstellen beschikbaar is.

10. Wat is op basis van de momenteel beschikbare informatie het geraamde structurele netto financiële effect van de herindeling nadat de transitiefase is afgerond? **T**

In de herindelingsscan is het structurele effect van de herindeling op de algemene uitkering uit het gemeentefonds in beeld gebracht. Dit bedraagt naar huidige inzichten - € 1.048.839 structureel per jaar. Daartegenover staan structurele besparingen op de bestuurskosten, onder meer doordat de nieuwe gemeente één gemeenteraad en één college van burgemeester en wethouders heeft van ongeveer dezelfde omvang.

Op basis van de momenteel beschikbare informatie kan echter nog geen definitief structureel netto financieel effect van de herindeling worden gegeven. De genoemde effecten zijn gebaseerd op de huidige inzichten en uitgangspunten en kunnen in de aanloop naar de herindeling nog wijzigen. Ook zijn nog niet alle structurele financiële effecten van de inrichting van de nieuwe gemeente bekend.

11. Is berekend in welk jaar het cumulatieve break-evenpunt van de herindeling wordt bereikt? Zo ja, in welk jaar en op basis van welke aannames? Zo nee, waarom is dit niet berekend? **I**

Nee, het cumulatieve break-evenpunt is niet berekend. Het is bij gemeentelijke herindelingen ook niet gebruikelijk om een dergelijk break-evenpunt te bepalen. Bovendien zijn veel van de benodigde uitgangspunten nog niet bekend, omdat deze afhankelijk zijn van toekomstige keuzes, bijvoorbeeld over de inrichting van de organisatie, harmonisatie van beleid en voorzieningen en belastingtarieven.

12. Kan het college in een overzicht aangeven welke financiële voordelen van herindeling:
a. reeds concreet zijn berekend;
b. ramingen of scenario-aannames betreffen; en
c. uitsluitend als mogelijke schaalvoordelen zijn benoemd? **T**

De financiële effecten die op dit moment concreet bekend en berekenbaar zijn, zijn in de herindelingsscan in beeld gebracht, zoals het effect op de algemene uitkering en de bestuurskosten. Andere mogelijke financiële voordelen, bijvoorbeeld schaalvoordelen in de organisatie en bedrijfsvoering, zijn afhankelijk van toekomstige keuzes over de inrichting van de nieuwe gemeente en kunnen daarom op dit moment nog niet concreet worden berekend.

De herindeling is bovendien niet primair financieel gedreven. De meerwaarde wordt vooral gezien in het ontstaan van een robuustere en toekomstbestendige gemeente, die beter in staat is maatschappelijke opgaven op te pakken en kansen voor het gebied te benutten.

4. Personeel en toekomstige organisatie

Van de Laar constateert dat een reguliere herindeling meer ruimte kan geven voor zwaardere en specialistische functies en dat voor bepaalde functies hogere schaalniveaus en bredere loopbaanmogelijkheden beschikbaar kunnen komen.

13. Kan het college concreet aangeven op welke onderdelen de huidige ambtelijke organisaties onvoldoende robuust of kwetsbaar zijn, welke zwaardere of specialistische functies daarbij worden gemist en hoe de herindeling deze kwetsbaarheden naar verwachting vermindert? **I**

Uit het onderzoek naar de toekomstscenario's blijkt dat de kwetsbaarheid niet zozeer zit in de dagelijkse uitvoering, maar vooral in de beschikbaarheid van specialistische kennis, strategische capaciteit en vervangbaarheid van medewerkers. In een kleinere organisatie zijn functies op het gebied van bijvoorbeeld juridisch advies, complexe ruimtelijke ontwikkeling, energietransitie, informatieveiligheid, gegevensbescherming, financiën en strategische beleidsontwikkeling vaker afhankelijk van een beperkt aantal medewerkers. Uitval of vertrek van medewerkers maakt de organisatie daardoor relatief kwetsbaar.

Volgens het onderzoek vermindert een herindeling deze kwetsbaarheid doordat een grotere organisatie meer schaal biedt voor specialistische functies, betere vervangbaarheid, bredere teams en meer mogelijkheden voor kennisontwikkeling en doorgroeien van medewerkers. Daarmee neemt de afhankelijkheid van individuele personen en externe inhuur af en ontstaat meer capaciteit om complexe maatschappelijke en regionale opgaven duurzaam op te pakken.

14. Is geraamd wat de structurele personeelslasten van de nieuwe gemeente na organisatorische en personele harmonisatie zullen bedragen ten opzichte van de huidige organisaties gezamenlijk? Zo ja, wat is het verwachte structurele financiële verschil? Zo nee, wanneer wordt dit vóór het herindelingsadvies inzichtelijk gemaakt? **T**

Nee, de structurele personeelslasten van de nieuwe gemeente zijn op dit moment nog niet geraamd. Deze zijn afhankelijk van keuzes die in de aanloop naar de herindeling nog moeten worden gemaakt, onder meer over de organisatiestructuur, de invulling van functies en posities, de manier van werken en de inrichting van de dienstverlening, waaronder de huisvesting.

Deze keuzes zijn vóór de vaststelling van het herindelingsadvies in maart 2027 nog niet volledig gemaakt. De structurele personeelslasten en het financiële verschil ten opzichte van de huidige organisaties gezamenlijk kunnen daarom op dat moment nog niet definitief inzichtelijk worden gemaakt.

15. Wordt in de financiële ramingen voor de herindeling uitgegaan van personele efficiency of vermindering van formatie? Zo ja, welke structurele financiële besparing wordt daarmee verondersteld en op welke aannames is deze gebaseerd? **I**

Uit het onderzoek naar de toekomstscenario's blijkt dat de kwetsbaarheid niet zozeer zit in de dagelijkse uitvoering, maar vooral in de beschikbaarheid van specialistische kennis, strategische capaciteit en vervangbaarheid van medewerkers. In een kleinere organisatie zijn functies op het gebied van bijvoorbeeld juridisch advies, complexe ruimtelijke ontwikkeling, energietransitie, informatieveiligheid, gegevensbescherming, financiën en strategische

beleidsontwikkeling vaker afhankelijk van een beperkt aantal medewerkers. Uitval of vertrek van medewerkers maakt de organisatie daardoor relatief kwetsbaar.

Volgens het onderzoek vermindert een herindeling deze kwetsbaarheid doordat een grotere organisatie meer schaal biedt voor specialistische functies, betere vervangbaarheid, bredere teams en meer mogelijkheden voor kennisontwikkeling en doorgroei van medewerkers. Daarmee neemt de afhankelijkheid van individuele personen en externe inhuur af en ontstaat meer capaciteit om complexe maatschappelijke, regionale en strategische opgaven duurzaam op te pakken.

Het college benadrukt daarbij dat de herindeling niet wordt voorgesteld als bezuinigingsmaatregel. Gedurende het traject is steeds aangegeven dat een herindeling wel kan bijdragen aan een grotere financiële robuustheid, maar niet primair wordt aangegaan om kosten te besparen. De belangrijkste redenen zijn het versterken van de bestuurskracht, het strategisch vermogen, de uitvoeringskracht en de toekomstbestendigheid van de organisatie, zodat de gemeente ook op langere termijn maatschappelijke opgaven en wettelijke taken kwalitatief goed kan blijven uitvoeren.

16. Het herindelingsontwerp omschrijft de vorming van één ambtelijke organisatie als een ingrijpend veranderproces. Welke belangrijkste organisatorische en personele risico's ziet het college bij het samenbrengen van 1Stroom, Zevenaar en Doesburg, onder meer voor personeelsbehoud, werkdruk en continuïteit van de dienstverlening, en hoe zijn deze risico's financieel en organisatorisch meegenomen in de voorbereiding van de herindeling? **I**

Het college onderkent dat de vorming van één ambtelijke organisatie een ingrijpend veranderproces is. De belangrijkste risico’s hebben betrekking op personeelsbehoud, tijdelijke extra werkdruk, cultuurverschillen tussen organisaties en de continuïteit van de dienstverlening tijdens de overgangsperiode. Ook kan een periode van onzekerheid leiden tot verloop van medewerkers of vertraging bij de uitvoering van opgaven.
Tegelijkertijd laten ervaringen met herindelingen elders in het land zien dat deze tijdelijke risico’s doorgaans beheersbaar zijn en dat uiteindelijk een sterkere en toekomstbestendige organisatie ontstaat. Ook het onderzoek naar de toekomstscenario’s laat zien dat schaalvergroting kan bijdragen aan meer bestuurskracht, een grotere aantrekkingskracht op personeel, meer specialistische kennis en een robuustere organisatie die minder kwetsbaar is voor personele wisselingen.

Deze risico’s zijn onderkend in de voorbereiding van de herindeling. Daarom wordt gewerkt met een zorgvuldig implementatie- en transitieproces, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor medewerkers, organisatieontwikkeling en het in stand houden van de dienstverlening. Daarnaast zijn in de financiële verkenningen middelen gereserveerd voor de overgang naar de nieuwe organisatie. De beschikbare herindelingsmiddelen van het Rijk zijn mede bedoeld om dergelijke tijdelijke organisatorische en personele kosten op te vangen, zodat de continuïteit van de dienstverlening gedurende het veranderproces gewaarborgd blijft.

5. Financiële uitgangspositie per 1 januari 2029

17. Is financiële kwetsbaarheid van één of meerdere van de vier gemeenten op basis van de meest actuele financiële informatie nog een zelfstandige reden voor herindeling? Zo ja, welke actuele financiële indicatoren liggen daaraan ten grondslag? **T**

Nee. Het college beschouwt financiële kwetsbaarheid van één of meerdere gemeenten niet als een zelfstandige reden voor herindeling. Uit de onderzoeken en het herindelingsontwerp volgt dat de herindeling primair wordt voorgesteld om de bestuurskracht, uitvoeringskracht, het strategisch vermogen en de toekomstbestendigheid van de nieuwe gemeente te versterken.

Financiële aspecten zijn daarbij wel een relevant aandachtspunt. Het onderzoek laat zien dat gemeenten in toenemende mate worden geconfronteerd met financiële onzekerheden, stijgende kosten en complexe opgaven. Een grotere gemeente beschikt in het algemeen over meer financiële robuustheid en een groter vermogen om risico's op te vangen. Tegelijkertijd blijkt uit de meest actuele financiële informatie niet dat sprake is van een zodanige financiële positie van één van de vier gemeenten dat deze op zichzelf een herindeling noodzakelijk maakt.

Het college ziet financiële robuustheid daarom als een ondersteunend voordeel van herindeling, niet als het primaire motief. Zoals gedurende het traject herhaaldelijk is aangegeven, moet een herindeling niet worden aangegaan om geld te besparen, maar om op langere termijn voldoende bestuurskracht, uitvoeringskracht en kwaliteit van dienstverlening te kunnen waarborgen.

18. Kan vóór het herindelingsadvies per gemeente een geprognosticeerde financiële positie per 1 januari 2029 worden verstrekt, waarin ten minste inzicht wordt gegeven in het eigen vermogen, de algemene reserve, bestemmingsreserves, voorzieningen, schuldpositie, weerstandscapaciteit en structurele begrotingspositie? **I**

Daarin wordt niet voorzien. De herindelingsscan biedt een belangrijke gezamenlijke basis voor de beoordeling van de financiële positie van de vier gemeenten. De herindelingsscan is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de provincie Gelderland en gebaseerd op de op dat moment beschikbare en vergelijkbare financiële informatie van de vier gemeenten, waaronder de jaarrekening 2024, de jaarrekening 2025 middels het addendum 2025 en de begrotingen 2026-2029.

Het is niet gebruikelijk dat een overzicht, zoals door DOED wordt gevraagd, door de provincie wordt aangeleverd. De scan geeft naar de opvatting van het college voldoende basis voor beoordeling van het herindelingsontwerp.

Het eigen vermogen en de algemene reserve van de nieuw te vormen gemeente is, zo blijkt uit de herindelingsscan, als goed te beoordelen. We zijn het met de provincie eens dat het van belang is om dit na de vaststelling van het herindelingsontwerp zo te houden. De rol van Gedeputeerde Staten van Gelderland, als belangenbehartiger voor de nieuw te vormen gemeente, is dat deze financieel gezien zo goed mogelijk opgeleverd gaat worden.

19. Welke financiële verplichtingen en risico's die bij herindeling overgaan naar de nieuwe gemeente zijn nog niet volledig verwerkt in deze ramingen? **I**

De provinciale herindelingsscan brengt op basis van de beschikbare jaarrekeningen, begrotingen en overige financiële gegevens de financiële positie, verplichtingen en risico's van de vier gemeenten in samenhang in beeld. Voor de kapitaalgoederen is aanvullend onderzoek uitgevoerd. Naar de opvatting van het college verschaffen deze onderzoeken voldoende informatie voor de beoordeling van het herindelingsontwerp in deze fase.

Niet alle toekomstige verplichtingen en risico's kunnen reeds volledig en exact worden gekwantificeerd. De omvang daarvan kan wijzigen door reguliere begrotingsbesluiten, investeringsbeslissingen, actualisatie van beheerplannen en autonome ontwikkelingen tot aan de datum van herindeling. Deze onderwerpen blijven onderdeel van de reguliere P&C-cyclus en van het provinciale toezicht. Na vaststelling van het herindelingsontwerp worden de financiële posities en relevante risico's verder geactualiseerd in de voorbereiding op de nieuwe gemeente. Het college ziet daarom geen aanleiding om voor het herindelingsadvies een aanvullende integrale doorrekening op te stellen naast de herindelingsscan en het aanvullende onderzoek naar de kapitaalgoederen.

20. De herindelingsscan constateert dat de lasten in het sociaal domein tussen 2021 en 2026 met ruim 42% zijn gestegen en de lasten voor jeugdzorg met ruim 66%. Kan het college per gemeente inzichtelijk maken welke structurele financiële opgaven binnen Wmo, Jeugdwet en overige onderdelen van het sociaal domein bij de start van de nieuwe gemeente worden samengebracht, en welk financieel effect de herindeling zelf naar verwachting op deze kosten heeft? **I**

De herindelingsscan geeft op basis van de beschikbare begrotingen en jaarrekeningen inzicht in de ontwikkeling van de lasten in het sociaal domein en in de financiële positie van de vier gemeenten. De structurele opgaven binnen de Wmo, de Jeugdwet en de overige onderdelen van het sociaal domein zijn opgenomen in de afzonderlijke gemeentelijke begrotingen en worden bij de start van de nieuwe gemeente samengebracht. Naar de opvatting van het college biedt de herindelingsscan daarmee voldoende informatie voor de beoordeling van het herindelingsontwerp in deze fase.

De herindeling heeft op zichzelf geen rechtstreeks en vooraf betrouwbaar te kwantificeren effect op de autonome ontwikkeling van de zorgvraag en de daarmee samenhangende kosten. Mogelijke voordelen liggen vooral vanuit één bestuur, één organisatie en één beleidskader aansturing van (nieuwe) beleidsvorming, inkoop, uitvoering, specialistische capaciteit en integrale sturing. De omvang van eventuele financiële effecten is afhankelijk van toekomstige beleidskeuzes en kan nu niet verantwoord per gemeente worden berekend. Nadere harmonisatie en financiële uitwerking vinden plaats in de voorbereiding op de nieuwe gemeente en worden betrokken bij de begroting en beleidskeuzes van de nieuwe gemeenteraad.

21. De herindelingsscan adviseert de vier gemeenten om maatregelen in het sociaal domein zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen, zowel beleidsmatig als in de uitvoering. Welke voordelen binnen het sociaal domein vereisen volgens het college daadwerkelijk één bestuurlijke gemeente, en welke voordelen kunnen ook worden gerealiseerd door gezamenlijke inkoop, uitvoering, specialistische capaciteit of andere vormen van samenwerking tussen zelfstandige gemeenten? **I**

Veel voordelen in het sociaal domein kunnen ook via samenwerking tussen zelfstandige gemeenten worden bereikt, bijvoorbeeld door gezamenlijke inkoop, uitvoering en inzet van specialistische expertise. De herindelingsscan wijst hier ook op.

Volgens het college biedt een herindeling echter meer dan samenwerking alleen. Met één bestuur, één organisatie en één beleidskader vervalt de noodzaak van voortdurende afstemming tussen gemeenten. Dat maakt integrale sturing, besluitvorming en inzet van middelen eenvoudiger en versterkt de bestuurskracht en uitvoeringskracht op de lange termijn. Daarom ziet het college herindeling als een meer duurzame oplossing, terwijl samenwerking belangrijke voordelen kan blijven bieden.

6. Kapitaalgoederen en toekomstige investeringen

22. Kan vóór het herindelingsadvies per gemeente inzichtelijk worden gemaakt welke materiële financiële verplichtingen en risico's op het gebied van kapitaalgoederen naar verwachting per 1 januari 2029 worden ingebracht in de nieuwe gemeente, welke reserves en voorzieningen daar tegenover staan en welke bekende opgaven op dat moment nog niet of slechts gedeeltelijk financieel zijn gedekt? **I**

De actuele verplichtingen, investeringen, reserves en voorzieningen blijven tot de herindelingsdatum zichtbaar in de begrotingen, jaarrekeningen en beheerplannen van de afzonderlijke gemeenten en worden via de reguliere P&C-cyclus geactualiseerd. Omdat deze posities tot 1 januari 2029 nog kunnen wijzigen, acht het college een aanvullende statische opstelling per gemeente voor het herindelingsadvies niet doelmatig. De overdracht en verdere actualisatie worden in de voorbereiding op de nieuwe gemeente zorgvuldig betrokken.

23. Welke materiële structurele financiële gevolgen worden verwacht van het harmoniseren van onderhoudsniveaus, beheerplannen, afschrijvingstermijnen en financieringsmethodieken van de vier gemeenten, en wanneer worden deze gevolgen vóór het herindelingsadvies voor de raad inzichtelijk gemaakt? **I**

De structurele financiële gevolgen van harmonisatie kunnen nu nog niet betrouwbaar worden vastgesteld. Deze hangen af van keuzes over het gewenste kwaliteits- en onderhoudsniveau, de fasering van investeringen, de actualisatie van beheerplannen en de te hanteren financiële beleidskaders. De herindeling leidt niet automatisch tot één vooraf bepaald hoger of lager kostenniveau. De concrete harmonisatie wordt na vaststelling van het herindelingsontwerp verder voorbereid en behoort uiteindelijk tot de beleids- en begrotingskeuzes van de nieuwe gemeenteraad. Het college acht daarom geen afzonderlijke aanvullende doorrekening vóór het herindelingsadvies noodzakelijk.

7. Belastingen en tarieven

24. Kan voor inwoners van de gemeente Duiven inzichtelijk worden gemaakt welke bandbreedte van gemeentelijke woonlasten in 2029-2032 kan ontstaan als gevolg van harmonisatie van OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing? Kan daarbij, waar de tarieven en heffingssystematiek dit toelaten, worden doorgerekend wat de woonlasten bedragen bij toepassing van respectievelijk het laagste, gemiddelde en hoogste huidige tariefniveau van de vier gemeenten. **I**

Het herindelingsontwerp bevat geen indicatie van de woonlasten voor 2029, omdat belastingen en heffingen uiteindelijk worden vastgesteld door de gemeenteraad van de nieuwe gemeente. In het geval van een gemeentelijke herindeling zal de gemeenteraad van de nieuw te vormen gemeente de tarieven voor de diverse gemeentelijke belastingen en heffingen vast moeten stellen. In de wet Ahri is geregeld dat dit in de eerste 3 maanden van het bestaan van de nieuwe gemeente moet gebeuren voor het eerste jaar.

De herindelingsscan geeft in hoofdstuk 6 wel een beeld van de tarieven van de vier huidige gemeenten en het gemiddelde van de gemeenten in Gelderland. Op belastinggebied zijn er aanzienlijke verschillen tussen gemeenten.

In de scan is ook berekend wat de afwijking van de huidige totale OZB-opbrengst van de vier begrotingen zou zijn als de laagste tarieven, de gemiddelde tarieven en de hoogste tarieven worden gehanteerd.

25. Kan het college inzichtelijk maken welke financiële gevolgen harmonisatie van de OZB voor niet-woningen kan hebben voor Duivense ondernemers, en daarbij waar mogelijk een bandbreedte geven van de lastenontwikkeling ten opzichte van de huidige situatie? **I**

Het college kan hiervoor geen betrouwbare bandbreedte geven. De tarieven voor de OZB van niet-woningen in een nieuwe gemeente zijn een bevoegdheid van de toekomstige gemeenteraad en worden pas vastgesteld nadat keuzes zijn gemaakt over het financiële beleid, de harmonisatie van belastingen en de gewenste lastendruk.

Zoals ook in het herindelingsontwerp is aangegeven, kan harmonisatie van belastingen en tarieven voor individuele inwoners, ondernemers en instellingen zowel positieve als negatieve financiële gevolgen hebben. De richting en omvang daarvan zijn op dit moment niet vast te stellen. Pas in de aanloop naar de herindeling kunnen de actuele tarieven, belastinggrondslagen en beleidskeuzes van de vier gemeenten in samenhang worden beoordeeld en kunnen de financiële effecten nauwkeuriger in beeld worden gebracht. Daarom is het op dit moment niet mogelijk om een verantwoorde bandbreedte voor de lastenontwikkeling van Duivense ondernemers te geven.

26. Welke materiële verschillen bestaan momenteel tussen de vier gemeenten in gemeentelijke belastingen, heffingen en tarieven voor ondernemers, en welke financiële gevolgen kan harmonisatie daarvan naar verwachting hebben voor Duivense ondernemers? **I**

De herindelingsscan geeft in hoofdstuk 6 een vergelijkend beeld van de gemeentelijke belastingen, heffingen en tarieven van de vier gemeenten. Daaruit blijkt dat er verschillen

bestaan, onder meer bij de OZB voor niet-woningen en bij de heffings- en tariefsystematiek. Naar de opvatting van het college biedt deze vergelijking voldoende informatie voor de beoordeling van het herindelingsontwerp in deze fase.

Welke financiële gevolgen harmonisatie voor individuele Duivense ondernemers heeft, kan nu niet betrouwbaar worden vastgesteld. Dat is afhankelijk van de toekomstige belastinggrondslagen, tariefstructuren, kostentoerekening, eventuele overgangsregelingen en de beleidskeuzes van de nieuwe gemeenteraad. Zoals bij vraag 25 is aangegeven, kan harmonisatie voor individuele ondernemers zowel tot een stijging als tot een daling van lasten leiden. De actuele verschillen en financiële effecten worden in de aanloop naar de herindeling nader uitgewerkt ten behoeve van de besluitvorming door de nieuwe gemeenteraad.

27. Wordt rekening gehouden met een overgangsregeling bij belasting- en tariefharmonisatie? Zo ja, welke juridische en financiële uitgangspunten worden hiervoor gehanteerd? **I**

Vanaf de datum van herindeling gelden binnen de nieuwe gemeente dezelfde belastingtarieven, welke door de huidige raden worden voorbereid en tijdens de eerste vergadering van de nieuwe raad in 2029 worden vastgesteld.

In de aanloop naar de herindeling kunnen de afzonderlijke gemeenten er voor kiezen om belastingtarieven geleidelijk naar elkaar toe te laten groeien, zodat verschillen op het moment van herindeling kleiner zijn. Of en op welke wijze dit gebeurt, is een keuze van de afzonderlijke gemeenteraden.

28. Welke gevolgen hebben de verschillen tussen de huidige financierings- en kostentoerekeningssystemen voor afval en riolering voor de toekomstige tarieven in de vier huidige gemeenten? **I**

De gevolgen voor de toekomstige tarieven zijn op dit moment nog niet bekend. De verschillen in de huidige financierings- en kostentoerekeningssystemen voor afval en riolering moeten in de aanloop naar de herindeling worden geharmoniseerd. De uiteindelijke systematiek en tarieven worden door de nieuwe gemeenteraad vastgesteld en zijn afhankelijk van de keuzes die daarbij worden gemaakt.

29. De gemeenten Duiven, Westervoort en Doesburg maken voor de afvalinzameling gebruik van Circulus, terwijl Zevenaar samen met Montferland deelneemt aan Reinigingsdienst De Liemers. Welke juridische, organisatorische en financiële gevolgen van deze verschillende constructies zijn op dit moment reeds bekend? Welke looptijden en verplichtingen gelden en zijn mogelijke uittredings-, afkoop-, ontvlechtings- of transitiekosten reeds onderzocht? Indien deze gevolgen pas na vaststelling van het herindelingsontwerp worden onderzocht, welke financiële informatie hierover is dan op 16 november nog niet beschikbaar voor de raad en op welk moment vóór het herindelingsadvies ontvangt de raad deze wel? **I**

Deze gevolgen zullen niet bekend zijn op 16 november en ook niet in maart 2027 bij vaststelling van het herindelingsadvies. De afwegingen rondom bestaande samenwerkingsverbanden ten behoeve van de nieuwe gemeente De Liemers vragen per samenwerking om een zorgvuldig proces en mogelijke scenario-analyses rondom de juridische, personele en financiële gevolgen ervan. Deze afwegingen komen per

samenwerkingsverband gedurende het fusieproces, tijdens de implementatiefase, op bestuurlijke tafels om tot keuzes te komen.

8. Voorzieningen en dienstverlening

30. Welke bestaande gemeentelijke voorzieningen en dienstverleningslocaties in Duiven, Groessen en Loo zijn na een eventuele herindeling bestuurlijk of juridisch gegarandeerd en over welke voorzieningen kan de toekomstige gemeenteraad opnieuw besluiten? Indien hierover vóór 16 november nog geen afspraken bestaan, wanneer krijgt de raad hierover duidelijkheid? **I**

Op basis van het herindelingsontwerp zijn bestaande gemeentelijke voorzieningen en dienstverleningslocaties in Duiven, Groessen en Loo niet juridisch of bestuurlijk voor onbepaalde tijd gegarandeerd. Het uitgangspunt is dat voorzieningen, dienstverlening en nabijheid van bestuur behouden blijven, maar besluiten over de inrichting van de gemeentelijke organisatie, huisvesting, loketten en voorzieningen behoren tot de bevoegdheid van de toekomstige gemeenteraad.

Het herindelingsontwerp gaat uit van een bestuursstijl waarin inwoners, dorpen, wijken en kernen centraal staan en waarin dienstverlening dichtbij inwoners wordt georganiseerd. De concrete invulling daarvan, waaronder eventuele keuzes over locaties en voorzieningen, wordt echter aan de nieuwe gemeente overgelaten.

Voor zover hierover nog geen definitieve besluiten of afspraken zijn vastgelegd vóór 16 november, kan de huidige gemeenteraad daar ook geen bindende garanties over geven. Meer duidelijkheid ontstaat in de uitwerking richting de nieuwe gemeente en uiteindelijk bij de besluitvorming door de toekomstige gemeenteraad, die binnen de wettelijke bevoegdheden eigen afwegingen maakt over voorzieningen en dienstverlening.

31. Welke structurele kosten zijn geraamd voor het beoogde niveau van fysieke dienstverlening en lokale bereikbaarheid binnen de nieuwe gemeente? **I**

De structurele kosten voor het beoogde niveau van fysieke dienstverlening en lokale bereikbaarheid zijn op dit moment niet afzonderlijk geraamd. Het herindelingsontwerp gaat uit van het behoud van toegankelijke en nabij georganiseerde dienstverlening, maar de concrete inrichting en de daarmee samenhangende structurele kosten worden in een later stadium door de nieuwe gemeente uitgewerkt en vastgesteld. Daarom zijn hiervoor nog geen specifieke structurele budgetten opgenomen.

32. Welke concrete verbetering van het voorzieningenniveau of de gemeentelijke dienstverlening verwacht het college als rechtstreeks gevolg van de herindeling? **I**

Het college verwacht dat de herindeling leidt tot een robuustere organisatie met meer specialistische kennis, grotere uitvoeringskracht en minder kwetsbaarheid. Daardoor kan de nieuwe gemeente maatschappelijke opgaven effectiever oppakken en de kwaliteit en continuïteit van voorzieningen en de dienstverlening beter borgen.

33. Aan welke vooraf vastgestelde indicatoren kan na herindeling worden getoetst of kwaliteit, bereikbaarheid en toegankelijkheid van dienstverlening daadwerkelijk zijn verbeterd of behouden? **I**

Hiervoor zijn op dit moment geen vooraf vastgestelde indicatoren bepaald.

9. Bestuurlijke nabijheid en lokale democratie

34. Welke positie, bevoegdheden en eventuele budgetten worden voorzien voor dorps-, wijk-, stads- of gebiedsraden, welke daarvan worden vóór het herindelingsadvies uitgewerkt en in hoeverre kan de toekomstige gemeenteraad deze inrichting en bevoegdheden vervolgens zelfstandig wijzigen? **T**

Op dit moment is nog niet bepaald welke bevoegdheden dorps-, wijk-, stads- of gebiedsraden precies krijgen. Het herindelingsontwerp noemt deze vormen van lokale vertegenwoordiging als mogelijke instrumenten om bestuurlijke nabijheid te organiseren, maar de concrete uitwerking is aan het toekomstige gemeentebestuur.

Wel zorgt het herindelingsontwerp ervoor dat er bestuurlijk commitment ligt om gebiedsgericht te werken en inwoners nauw te betrekken bij de ontwikkeling van hun eigen kern. Daarmee is meer beoogd dan alleen een formeel overlegorgaan. Hoe dit precies wordt vertaald naar bevoegdheden, budgetten, adviesrechten of mogelijkheden voor inwoners om onderwerpen te agenderen, zal in de verdere uitwerking moeten worden vastgesteld.

De toekomstige gemeenteraad heeft daarbij de bevoegdheid om de inrichting en bevoegdheden van dergelijke raden te bepalen en later ook te wijzigen. Het herindelingsontwerp geeft hiervoor duidelijke richtinggevende uitgangspunten, maar legt de exacte vorm niet vooraf vast. Daardoor blijft er ruimte om de gekozen inrichting aan te laten sluiten bij de behoeften van inwoners en kernen.

35. Welke indicatoren worden gebruikt om de ontwikkeling van ervaren bestuurlijke nabijheid, inwonersinvloed en toegankelijkheid van het gemeentebestuur vóór en na de herindeling te volgen? **I**

Dit is niet vastgesteld.

36. Welke maatregelen om bestuurlijke nabijheid en lokale betrokkenheid te behouden zijn financieel doorgerekend en welk structureel budget is daarvoor voorzien? **I**

Dit is niet doorgerekend en er is nu geen specifiek budget voor opgenomen.

10. Maatschappelijk draagvlak

37. Op basis van welke concrete onderzoeken beoordeelt het college het maatschappelijk draagvlak voor specifiek de voorgenomen samenvoeging van Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar? **T**

Het college baseert zijn oordeel over het maatschappelijk draagvlak niet op één afzonderlijk onderzoek, maar op het totaalbeeld dat naar voren komt uit verschillende participatie- en onderzoeksactiviteiten. Daarbij gaat het onder meer om de uitkomsten van het Kieskompas,

de gesprekken via de Toekomstbus, inwonersavonden, participatiesessies met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, zienswijzen op het herindelingsontwerp en andere participatiemomenten gedurende het proces.

De gemeenteraadsverkiezingen van 2026 kunnen eveneens worden gezien als een belangrijke democratische toets. De voorgenomen herindeling was tijdens de verkiezingen een prominent onderwerp in de programma's en campagnes van de deelnemende politieke partijen. De verkiezingsuitslag geeft daarmee ook inzicht in het maatschappelijk draagvlak voor de verschillende standpunten over de bestuurlijke toekomst van de Liemers.

Uiteindelijk vormen de resultaten van de participatietrajecten, de besluiten van de gemeenteraden én de uitkomst van de gemeenteraadsverkiezingen gezamenlijk belangrijke indicatoren voor het maatschappelijk en politiek draagvlak voor de voorgenomen samenvoeging van Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar.

38. Kan per gemeente worden aangegeven of inwoners rechtstreeks over deze concrete viergemeenten variant zijn bevraagd? **T**

Nee. In geen van de vier gemeenten zijn inwoners rechtstreeks bevraagd over een herindeling. Wel zijn inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en andere betrokkenen gedurende het proces op verschillende manieren betrokken en in de gelegenheid gesteld hun opvattingen over de bestuurlijke toekomst van de gemeenten naar voren te brengen.

De keuze voor een herindeling is vervolgens gebaseerd op de uitkomsten van het onderzoek naar toekomstscenario's, de bestuurlijke afwegingen van de colleges en raden, en de opbrengsten van het participatieproces zoals beschreven in het herindelingsontwerp.

39. Hoe wordt bij een beoordeling van het maatschappelijk draagvlak rekening gehouden met verschillen in vraagstelling, onderzoeksmethode en respondentensamenstelling tussen de vier gemeenten? **I**

Iedere gemeente en gemeenteraad maakt hierin een eigen afweging, gebaseerd op het eigen voortraject en de eigen opbrengsten uit participatie en onderzoek. Daarbij wordt rekening gehouden met verschillen in vraagstelling, onderzoeksmethode en respondentensamenstelling. Het totale beeld van het maatschappelijk draagvlak wordt niet gebaseerd op één onderzoek, maar op de gezamenlijke informatie uit de verschillende lokale trajecten.

40. Kan het college bevestigen dat de uitkomst van de brede Liemerse variant uit het Duivense Kieskompasonderzoek, waarin zowel samenwerking als samenvoeging was opgenomen, niet kan worden uitgesplitst in afzonderlijke steun voor samenwerking respectievelijk samenvoeging? **T**

Ja. Het college kan bevestigen dat de uitkomst voor de brede Liemerse variant uit het Kieskompasonderzoek niet kan worden uitgesplitst in afzonderlijke steun voor samenwerking respectievelijk samenvoeging. Het onderzoek bood daarvoor onvoldoende onderscheid in de vraagstelling.

Daarbij merkt het college op dat het Kieskompasonderzoek één van de bouwstenen vormde in het onderzoek naar toekomstscenario's. Sindsdien hebben aanvullende onderzoeken,

participatietrajecten en bestuurlijke afwegingen plaatsgevonden, die samen de basis vormen voor het huidige herindelingsvoorstel.

41. Wordt vóór het herindelingsadvies nog rechtstreeks onderzocht hoe inwoners van Duiven de inmiddels concrete viergemeenten herindeling beoordelen? Zo nee, op welke andere wijze wordt het maatschappelijk draagvlak voor specifiek deze variant vastgesteld? **P**

42. Kan het college vóór het herindelingsadvies per gemeente inzichtelijk maken hoeveel inwoners aantoonbaar actief aan de participatie rond de voorgenomen herindeling hebben deelgenomen en daarbij onderscheid maken tussen participatie waarbij inwoners zijn geïnformeerd of aandachtspunten konden meegeven en participatie waarbij inwoners daadwerkelijk naar hun oordeel over de concrete viergemeentenherindeling is gevraagd? Indien het aantal unieke deelnemers niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, kan dit dan expliciet worden aangegeven**? I**

Voor een toelichting op de participatie verwijst het college naar het herindelingsontwerp en de daarbij behorende participatieverantwoording. Daarin is beschreven welke participatieactiviteiten hebben plaatsgevonden, welke doelgroepen daarbij zijn betrokken en op welke wijze de opbrengsten zijn meegewogen bij de totstandkoming van het herindelingsontwerp.

Zoals ook in eerdere beantwoording is aangegeven, hebben participatieactiviteiten verschillende doelen gehad. Sommige activiteiten waren gericht op informeren en het ophalen van ideeën, zorgen en aandachtspunten, terwijl bij andere activiteiten inwoners expliciet zijn bevraagd over de bestuurlijke toekomst en de voorgenomen herindeling.

11. Regionale positie

43. Bij welke concrete regionale dossiers heeft de huidige bestuurlijke schaal van Duiven aantoonbaar geleid tot onvoldoende capaciteit, invloed of resultaat? **I**

Het college heeft zich ingezet om de belangen van Duiven goed te behartigen. Tegelijkertijd vraagt de toenemende complexiteit van maatschappelijke en regionale opgaven om meer specialistische capaciteit en strategische ondersteuning. Als zelfstandige gemeente moeten daarin keuzes en prioriteiten worden gesteld en wordt beschikbare ambtelijke capaciteit gedeeld met de gemeente Westervoort, terwijl een grotere gemeente structureel meer mogelijkheden biedt voor strategische advisering, beleidsontwikkeling en belangenbehartiging. Daarnaast moeten bestuurders regelmatig keuzes maken tussen twee of meer overleggen die allen belangrijk zijn voor de gemeente Duiven. Hierdoor komt het voor dat een bestuurder van een buurtgemeente de gemeente Duiven moet vertegenwoordigen of dat er helemaal geen bestuurder aanwezig is die de gemeente Duiven vertegenwoordigt.

44. Verandert als gevolg van de herindeling de formele vertegenwoordiging, stemverhouding of besluitvormingsmacht van het huidige grondgebied van de gemeente Duiven binnen relevante gemeenschappelijke regelingen en andere regionale samenwerkingsverbanden? Kan dit per relevant samenwerkingsverband worden aangegeven? **T**

De formele vertegenwoordiging, stemverhoudingen en besluitvormingsmacht wijzigen door de herindeling inderdaad in verschillende gemeenschappelijke regelingen en regionale samenwerkingsverbanden. Over de precieze effecten is eerder al inzicht gegeven bij eerdere behandelingen van de herindeling.

Het college wijst er daarbij op dat invloed in regionale samenwerking niet uitsluitend wordt bepaald door formele stemverhoudingen. In de praktijk spelen ook bestuurlijke schaal, ambtelijke capaciteit, strategisch vermogen en regionale positie een belangrijke rol. Uit het onderzoek naar de toekomstscenario's volgt dat grotere gemeenten doorgaans meer mogelijkheden hebben om regionale ontwikkelingen te beïnvloeden, dossiers te agenderen en op meerdere samenwerkingsverbanden tegelijkertijd actief te zijn.

Het college verwacht daarom dat de nieuwe gemeente binnen regionale samenwerkingsverbanden een sterkere positie zal hebben dan de huidige afzonderlijke gemeenten, ook waar de formele stemverhouding niet of slechts beperkt verandert.

45. Welke concrete maatschappelijke, bestuurlijke of financiële resultaten verwacht het college van een sterkere regionale positie en op welke wijze kan achteraf worden vastgesteld of deze resultaten daadwerkelijk zijn gerealiseerd? **I**

Het college verwacht dat een sterkere regionale positie bijdraagt aan meer bestuurskracht, een grotere invloed op regionale besluitvorming, betere mogelijkheden om maatschappelijke opgaven zoals woningbouw, mobiliteit en economische ontwikkeling te agenderen en meer capaciteit om complexe regionale dossiers op te pakken. Daarbij gaat het niet primair om direct meetbare financiële opbrengsten, maar om een versterking van de slagkracht en het strategisch vermogen van de nieuwe gemeente. Of deze doelstellingen worden gerealiseerd, kan achteraf worden beoordeeld aan de hand van de mate waarin de nieuwe gemeente haar beleidsdoelen bereikt, haar positie in regionale samenwerkingsverbanden weet te versterken en voldoende capaciteit heeft om regionale en maatschappelijke opgaven effectief uit te voeren.

12. Transitiefase en omkeerbaarheid

46. Welke implementatieactiviteiten worden reeds uitgevoerd tussen vaststelling van het herindelingsontwerp en de definitieve besluitvorming over het herindelingsadvies? **T**

Tussen de vaststelling van het herindelingsontwerp en de definitieve besluitvorming over het herindelingsadvies worden geen onomkeerbare of definitieve implementatieactiviteiten uitgevoerd. Zolang de raden nog geen definitief besluit hebben genomen, blijft sprake van voorbereiding en verkenning.

Dat neemt niet weg dat de betrokken ambtelijke organisaties elkaar al vaker opzoeken en inventariseren welke organisatorische, personele en uitvoeringsvraagstukken bij een mogelijke herindeling aan de orde zijn. Deze voorbereidende werkzaamheden zijn erop

gericht om, indien tot herindeling wordt besloten, een zorgvuldige overgang mogelijk te maken.

47. Welke financiële of contractuele verplichtingen worden in die periode aangegaan en welke daarvan kunnen niet, of alleen tegen aanvullende kosten, worden teruggedraaid wanneer één of meerdere gemeenteraden uiteindelijk niet instemmen met het herindelingsadvies? **I**

In de periode tussen het vaststellen van het herindelingsontwerp en het herindelingsadvies worden voornamelijk voorbereidingsactiviteiten uitgevoerd die helpend zijn voor de verdere uitwerking van het herindelingsproces. Mogelijke financiële verplichtingen die in deze fase worden aangegaan hebben vooral betrekking op deze voorbereidende werkzaamheden.

Wanneer één of meerdere gemeenteraden uiteindelijk niet instemmen met het herindelingsadvies, kunnen reeds gemaakte voorbereidingskosten niet worden teruggedraaid. Het college is echter terughoudend met het aangaan van verplichtingen die vooruitlopen op een definitief besluit over de herindeling. In deze fase worden daarom geen onomkeerbare organisatorische, bestuurlijke of juridische stappen gezet die alleen tegen aanzienlijke aanvullende kosten kunnen worden teruggedraaid. De activiteiten zijn gericht op een zorgvuldige voorbereiding van de besluitvorming binnen het Arhi-proces.

48. Kan het voor het vervolgproces gevraagde budget van €100.000 worden uitgesplitst naar:
a. werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor het opstellen en behandelen van het herindelingsadvies; en
b. werkzaamheden die reeds betrekking hebben op voorbereiding of implementatie van de nieuwe gemeente? **I**

Het budget van € 100.000 is bedoeld voor de noodzakelijke voorbereiding van de implementatiefase van de herindeling, zoals projectondersteuning, communicatie, externe advisering en juridische, financiële en organisatorische voorbereidingswerkzaamheden. De exacte inzet van de middelen wordt gedurende het traject nader ingevuld en hierover wordt via de reguliere P&C-cyclus verantwoording afgelegd.

13. Technische consistentie en actualisering

49. In de provinciale herindelingsscan lijkt in de samenvatting een structureel tekort in 2027 aan Westervoort te worden toegeschreven, terwijl de onderliggende tabel dit bij Duiven lijkt te plaatsen. Welke weergave is correct en, indien sprake is van een fout, wordt deze in het verdere besluitvormingsdossier gecorrigeerd? **T**

De gemeente Westervoort had geen structureel tekort in 2027, de gemeente Duiven wel. Dit staat inderdaad onjuist opgeschreven in de samenvatting op pagina 5. In hoofdstuk 2 staat het juist genoteerd. De grafiek op pagina 15 klopt en op pagina 41 staat het juist samengevat.

50. Welke financiële cijfers en conclusies uit eerder opgestelde analyses of addenda zijn gewijzigd als gevolg van de definitief vastgestelde jaarstukken 2025 van de vier gemeenten? Kan hiervan een overzicht worden verstrekt? **T**

De herindelingsscan en het addendum zijn bedoeld als momentopname van de financiële positie van de gemeenten op basis van de gegevens die op dat moment beschikbaar waren. Met als doel om een vergelijkbaar en gezamenlijk financieel beeld te bieden ten behoeve van het herindelingsproces. Gezien de timing van de aanvraag en uitvoering van de herindelingsscan was het niet haalbaar om de vastgestelde jaarrekeningen 2025 mee te nemen in dit beeld. Om toch een zo actueel mogelijk beeld te schetsen, is daarom gekozen om in het addendum de conceptjaarrekeningen te verwerken. Het college acht het addendum, in samenhang met de herindelingsscan, een voldoende actuele basis voor de beoordeling van het herindelingsontwerp. Een verdere actualisatie of aanvullend overzicht van wijzigingen is daarom niet aan de orde. Eventuele materiële financiële ontwikkelingen die zich nadien voordoen, worden betrokken bij de verdere besluitvorming rondom de herindeling.

51. In de herindelingsscan wordt op pagina 46 voor Duiven een inwonertal van 25.214 genoemd. De definitieve CBS-gegevens vermelden voor Duiven per 1 januari 2026 24.852 inwoners. Kan het college verklaren waar het inwonertal van 25.214 in de herindelingsscan vandaan komt, welke peildatum en bron daarvoor zijn gebruikt en bevestigen welk inwonertal voor de berekeningen in de herindelingsscan is gehanteerd? **T**

Voor bepaling van de inwoneraantallen wordt gebruik gemaakt van de opgave van de gemeenten voor de berekening van de algemene uitkering. Hiervoor is gekozen omdat de definitieve CBS-inwoneraantallen pas vanaf het derde kwartaal dit jaar beschikbaar zijn. Voor de gemeente Duiven is per abuis uitgegaan van een iets hoger inwoneraantal. Het verschil in inwoneraantal leidt tot zeer beperkte verschillen in enkele uitkomsten, maar heeft geen invloed op het financiële totaalbeeld, de onderlinge vergelijkingen tussen de gemeenten of de conclusies van de herindelingsscan.

Indien bij financiële berekeningen is uitgegaan van 25.214 inwoners, welke bedragen of kengetallen in de herindelingsscan veranderen wanneer wordt gerekend met het definitieve CBS-inwonertal van 24.852? **T**

Het verschil in inwoneraantal waarnaar verwezen wordt is minimaal (circa 1,4%). De effecten hiervan zijn beperkt van omvang. De financiële positie van de afzonderlijke gemeenten, het financiële beeld van de nieuw te vormen gemeente en de conclusies van de herindelingsscan veranderen hierdoor niet of nauwelijks.

Kan voor de cijfermatige tabellen en grafieken in de herindelingsscan worden aangegeven welke bron en peildatum zijn gehanteerd waar deze niet rechtstreeks bij de betreffende tabel of grafiek zijn vermeld? **I**

Voor de tabellen en grafieken is gebruik gemaakt van de vastgestelde P&C documenten, jaarrekeningen 2021 t/m 2024 en de begroting 2026. Voor het addendum is gebruik gemaakt van de concept jaarrekeningen 2025.

14. Zienswijzeprocedure

52**.** In het herindelingsontwerp staat dat iedereen gedurende de termijn een zienswijze kan indienen. In het ontwerp-raadsbesluit, het raadsvoorstel en het concept-behandeladvies wordt de zienswijzemogelijkheid daarentegen op verschillende plaatsen omschreven als een mogelijkheid voor “belanghebbenden”. Kan het college verklaren waarom verschillende formuleringen worden gebruikt en aangeven welke formulering juridisch juist is? **T**

Iedereen kan gedurende de zienswijzeperiode een zienswijze indienen. Alle ingediende zienswijzen worden door de colleges betrokken bij de verdere behandeling en verwerking in het herindelingsadvies. In de praktijk zijn het vaak belanghebbenden, zoals inwoners, buurgemeenten en samenwerkingsverbanden, die een zienswijze indienen.